

певній мірі вичерпали себе і з'явилася необхідність в дослідженні не лише кількісних характеристик використання бюджетних ресурсів, але й якісних. Це зумовлено насамперед тим, що ми можемо аналізувати яка кількість фінансових ресурсів була спрямована на певну галузь або програму, проте це не дає нам інформації про результат, тобто те, що ми в кінцевому підсумку отримуємо, використавши ці кошти тим чи іншим чином. Тому, контроль за ефективністю використання бюджетних коштів, на нашу думку, є прогресивним видом державного фінансового контролю, який при правильному його застосуванні дасть нові можливості для отримання максимально позитивного результату при мінімально допустимому рівні витрачання бюджетних ресурсів держави.

Література:

1. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <http://www.as-rada.gov.ua/control/main/uk>(дата звернення: 25.10.2018).
2. Хаблюк О.А., Яцишин С.Р. Аудит ефективності в системі державного фінансового контролю, його суть та необхідність впровадження в Україні. *Економіка і суспільство*.2017, вип. 10. С.827-831.

Назарій КУСЕНЬ

*магістр Навчально-наукового інституту міжнародних економічних відносин ім.
Б. Д. Гаврилишина
Тернопільський національний економічний університет*

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ ТА ЇХ РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ КРАЇНИ

Рівень фінансового розвитку на сьогодні є основним показником темпів економічного зростання, нагромадження капіталу й технологічного прогресу. Зокрема, український вчений-економіст А. Філіпенко, виокремлює первинну функцію фінансової системи – розміщення ресурсів у часі та просторі у певному економічному середовищі, через яку вона впливає на процес нагромадження капіталу або через зміну рівня заощаджень, або шляхом перерозподілу заощаджень серед різних технологій, що сприяють виробництву капіталу. Взаємодія фінансів та економічного зростання запроваджується через ланцюг: 1) фінансові ринки та посередники; 2) функції (мобілізація заощаджень, розподіл ресурсів, посилення корпоративного контролю, сприяння управлінню ризиками, покращення торгівлі товарами, послугами, контрактами); 3) шляхи зростання (нагромадження капіталу, технологічні нововведення); 4) зростання економіки [2, С. 91].

У Конвенції «Про транснаціональні корпорації» підписаної для забезпечення структурної перебудови економік держав-учасниць Співдружності, поняття транснаціональна корпорація визначено як юридична особа (сукупність юридичних осіб), яка має у власності, господарському віданні або оперативному управлінні, відокремлене майно на територіях двох і більше держав-учасниць; утворену юридичними особами двох і більше держав-учасниць; зареєстровану як корпорація відповідно до цієї Конвенції.

Транснаціональні компанії характеризуються такими основними рисами:

– інтернаціональні і за сферою функціонування, і за сферою застосування

капіталу;

- мають, як правило, величезний матеріальний і фінансовий потенціал;
- виходячи з попередньої ознаки, мають можливість здійснювати значні відрахування на науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки (ТНК є носіями досягнень передової науки, передових технологій);
- мають, як правило, тісні зв'язки з національними банківськими компаніями і національними банківськими системами, входять у фінансові угруповання;
- як правило, це багатомоноклітурні фірми, діяльність яких досить сильно диверсифікована;
- їм притаманна відносна незалежність руху власного капіталу по відношенню до процесів, що відбуваються в національних межах.

ТНК є найпотужнішою частиною корпоративного бізнесу, який діє у міжнародних масштабах, і відіграють провідну роль у посиленні світогосподарських зв'язків. Вони проводять свої трансакції на основі розроблених глобальних стратегій, пов'язуючи національні та регіональні ринки і забезпечуючи цілісність світового господарства завдяки особливості своєї організаційної структури [3].

На сьогодні ТНК є одним з основних українських інвесторів, а прямі іноземні інвестиції ТНК – основною формою зарубіжної експансії ТНК. Структура й динаміка українських інвестицій свідчить про орієнтацію більшості іноземних інвесторів на отримання швидкого прибутку та можливість зловживання фінансовими коштами. На українському ринку присутні більше світові ТНК, які здійснюють свою діяльність за допомогою своїх дочірніх підприємств та філій. На сьогодні в Україні зафіксовано близько 7 тис. філій іноземних ТНК, тоді як у світі їх загалом приблизно 810 000. Тобто частка України складає лише 0,8 % від загальної кількості філій ТНК [5].

Найбільш привабливими для ТНК галузями української економіки є харчова промисловість, галузі машинобудування і металообробки, фінансова, страхова та торговельна сфери. Однією з умов привабливості діяльності ТНК є наявність в Україні важливих факторів зростання виробництва. Серед них виділяють такі: значні запаси багатьох видів сировинних ресурсів (вугілля, залізна та марганцева руди, сірка, ртуть, титан, уран, граніт, мінеральні солі тощо) і відповідну добувну і транспортну інфраструктури. Наявність достатньо розвинутої регіональної транспортної інфраструктури – трубопроводів, транзитних терміналів, залізниць і автомобільних доріг, мереж електропередач, морських портів – визначає певні переваги України. Згідно з оцінками, Україна належить до перших 16 % країн світу за довжиною асфальтованих доріг, перших 37 % – за використанням електроенергії та перших 43 % – за рівнем телефонізації. Відносно дешева кваліфікована робоча сила також визначає переваги діяльності ТНК.

За дослідженнями в Україні протягом 2016 р. найбільшими ТНК, які вклали значні фінансові ресурси, є Pepsi Cola з обсягом інвестиційних коштів \$250 млн., «Київстар GSM» – \$240 млн., Coca-Cola – \$230 млн. та ін. Лідуючі позиції у 2013-2017 р. займають такі корпорації, як McDonald's, Nestle S.A, British American Tobacco та ін. [4].

Отже, можна зробити висновки, що діяльність транснаціональних корпорацій є дуже важливою для економіки будь-якої країни. Україна також не є винятком у цій ситуації, оскільки її політика, спрямована на широку інтернаціоналізацію, на пряму залежить від обсягу прямих іноземних інвестицій. Передусім ТНК прагнуть розширити корпоративну мережу за допомогою доступу до сировинних та трудових ресурсів і обійти національний захист вітчизняних виробників. Проте керівництво

ТНК не бажає створювати дочірні підприємства у країнах, які мають несприятливий інвестиційний клімат. Таким чином, зазначимо, що перед Україною стоїть низка вагомих завдань щодо поліпшення інвестиційного клімату в країні за допомогою політичних, економічних, правових інструментів регулювання суспільної діяльності і визначення вектору співробітництва і розвитку діяльності транснаціональних корпорацій на її території, що поліпшить подальший обсяг інвестицій, а також капіталовкладень в економіку держави.

Література:

1. Про ратифікацію Конвенції про транснаціональні корпорації : Закон України від 13.07.1999 р. №921-XIV (зі змінами станом на 20.11.2003 р.) [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/921-14>.

2. Філіпенко А.С. Глобальні фінансово-інституційні передумови співпраці України та ЄС. Міжнародний фінансовий ринок як середовище взаємодії України з Європейським Союзом [Текст] / А.С. Філіпенко // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. пр. – Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Ін-т міжнародних відносин. – К. : 2008. – Вип. 82. – Ч. I. – С. 90-95.

3. Черноусова М. А. Деятельность промышленных ТНК Европы в странах ЦВЕ и СНГ / М. А. Черноусова // Вісник Донецького університету: економіка і право. – 2007. – №1. – С. 278-282.

4. Чумак Н. В. Проблемні аспекти діяльності транснаціональних корпорацій в Україні / Н. В. Чумак // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 9. – С. 719-723.

5. UNCTAD. URL /URI /DO: <http://unctad.org/en/Pages/DIAE/World/Country-Fact.aspx>.

Оксана КУШНІР

студентка факультету фінансів

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к.е.н. кафедри фінансів ім. С.І. Юрія Петрушка О. В.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Існуюча система соціального захисту в Україні потребує вдосконалення, у цьому процесі важливу роль відіграють не лише органи державної влади, а і приватні підприємства. Для України корпоративне страхування є новим і перспективним, тому рівень попиту на нього поки що незначний. Лише невелика частина вітчизняних підприємств включає недержавне пенсійне страхування у свої мотиваційні пакети. Здебільшого, до програм корпоративного пенсійного страхування проявляють інтерес великі підприємства, які сплачують фондам соціального страхування значні суми страхових внесків.

В іноземних країнах основною складовою соціального набору послуг, що надається працівникам є професійне пенсійне страхування. Наприклад, у Німеччині існує обов'язкове медичне і пенсійне страхування, проте половину витрат від внесків у відповідні фонди беруть на себе роботодавці. Компанії або самостійно створюють накопичувальний фонд для своїх працівників, або укладають договори з банком. Розмір пенсії залежить від прибутку роботодавця, стажу працівника та місця, яке він